MARS ET HISTORIA

13e jaargang nummer 4 - juli/aug. 1979.

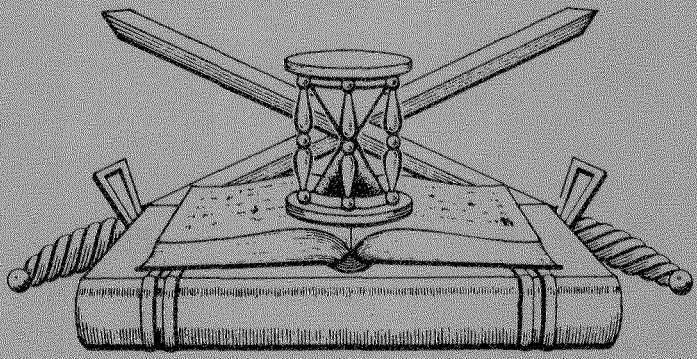

ORGAAN

VAN DE
NEDERLANDSE VERENIGING
TER BEOEFENING VAN DE
MILITAIRE HISTORIE

OPGERICHT 20 AUGUSTUS 1966

Beschermheer : Z.K.H. de Prins der Nederlanden

SAMENSTELLING VAN HET ALGEMEEN BESTUUR:

Voorzitter : C.A. Heshusius
Ondervoorzitter : drs G.J. van Ojen jr
1e Secretaris : H. Muller
Penningmeester : drs J.A. Bom
2e Secretaris : E.W. van Popta
Leden : jhr D.J.H.N. den Beer Poortugael
J. van den Berg
B.C. Cats
drs J.P.C.M. van Hoof
J.C. Hopperus Buma
F.J. van Lier
F.J.A. Lutz
H. Ringoir
Adviseur : mr Ch.L.M. Schaepman

ADRESSEN DAGELIJKS BESTUUR:

Voorzitter : Wassenaarseweg 161, 2596 CP 's-Gravenhage, tel. 070 -248495
1e Secretaris : Willem III laan 14, 4835 LB Breda, tel. 076 - 653239.
Penningmeester : Speltoord 14, 3991 XH Houten (U), tel. 03403 - 2169.

Contributie bedraagt per jaar min. ƒ 30,00, te storten op rek. no. 65.82.12.125 van de Nederlandsche Middenstandsbank Houten (U), t.n.v. de Nederlandse Vereniging Militaire Historie of op giro 29 40 790 van de N.V.M.H. te Houten (U).

SAMENSTELLING REDAKTIE-WERKCOMMISSIE:

: J. van den Berg, drs J.P.C.M. van Hoof, E.W. van Popta.
Redaktie-adres : Heliotrooplaan 356 L, 2555 MK 's-Gravenhage.

AFDELINGSCORRESPONDENTEN: Zie binnenomslag van de achterzijde.

1002

MARS ET HISTORIA

13e jaargang
nummer 4
juli/aug. 1979.

De 'NEDERLANDSE VERENIGING TER BEOEFENING VAN DE MILITAIRE HISTORIE', opgericht op 20 augustus 1966 en erkend bij K.B. no. 50 van 14 juni 1968, is er voor allen, die zich verdiepen in de studie van geschiedenis, ceremonieel, tradities, uniformen, emblemen, wapens en onderscheidingen van militaire- en semi- militaire organisaties, meer in het bijzonder die van Nederland en de (voormalige) overzeese Rijksdelen.

INHOUD

Bestuursmededelingen.

- Jaarlijkse algemene ledenvergadering 1979.
- Financieel verslag 1978.
- 11e opgave van wijzigingen op de ledenlijst 1977.
- Najaarsexcursie naar Muiden en Naarden op zaterdag 20 oktober a. s..
- Verenigingsartikelen.
- Verslag voorjaarsexcursie Rhenen (12 mei 1979).

Militariade. door F. J. van Lier.

Studie-afdeling militaire emblemen.

- Overzicht schietprijzen en scherpschuttersonderscheidingen bij de K. L. (deel I). door B. C. Cats.

Studie-afdeling militaire en civiele miniatuurfiguren. door A. J. Weekenstroo.

Studie-afdeling militaire muziek. door mr. R. A. Schimmel.

Opening van het museumschip Buffel. door J. R. Verbeek.

Inlichtingen gevraagd over vrijwilligerskorpsen.

Boekaankondigingen.

- Grenadiers en Jagers in Nederland 1599-1829-1979.
- J. Zwaan, De mobilisatiemaanden 1939-1940.

Aanmeldingsformulieren.

BESTUURSMEDEDELINGEN

Jaarlijkse algemene ledenvergadering 1979.

Evenals vorig jaar vindt de ledenvergadering plaats in de Bernhard-kazerne, Barchman Wuytierslaan 198 te Amersfoort, en wel op
zaterdag 22 september a.s..
Vanaf tien uur 's morgens tot half vijf 's avonds staat de onderofficiers-mess voor ons ter beschikking. In deze ruimte zullen de vergadering, de ruilbeurs, de 'lopende' lunch en de lezing gehouden worden.
Elders in het gebouw waar deze mess is gevestigd, zal een expositie te zien zijn welke is verzorgd door de studieafdeling 'Tweede Wereldoorlog'.
Voor de ruilbeurs zal een aantal tafels worden gereed gezet.
Er kan niet over muurruimte worden beschikt.
In de mess zijn tegen contante betaling koffie en andere dranken verkrijgbaar. De kosten van de 'lopende' lunch bedragen ƒ 15,-- per persoon.
Degenen die deze dag wensen bij te wonen, dienen zich op te geven middels het inschrijfformulier, dat u elders in dit nummer aantreft.
Zij die voor de ruilbeurs een tafel willen reserveren, kunnen dit op ditzelfde formulier kenbaar maken. Voor gebruik en reservering van de tafels worden geen kosten berekend. Het formulier dient vóór 10 september a.s. te worden verzonden naar de heer J.C. Hopperus Buma. U wordt verzocht gelijktijdig de kosten van de lunch over te maken op giro nr. 29 40 790 t.n.v. penningmeester 'Mars et Historia' te Houten of op rekening nr. 65 82 12 125 van de Nederlandse Middenstandsbank te Houten, t.n.v. penningmeester 'Mars et Historia'.
De Bernhardkazerne is op 22 september vanaf 10.00 uur 's morgens voor de leden van onze vereniging geopend. Men dient bij binnenkomst zijn naam op te geven aan de wacht. De kazerne is te bereiken:

- vanaf station Amersfoort per bus van de firma Tensen (rode bus) richting Soest.
- vanaf station Amersfoort te voet rechtsaf de Barchman Wuytierslaan volgen (+ 15 minuten). Vóór de spoorwegovergang links.
- per auto: uit de richting Utrecht: na Soesterberg op de rotonde richting Amsterdam en Soest volgen, vóór de spoorwegovergang links;
  uit de richting Apeldoorn en Zwolle: op de rotonde Hoevelaken richting Utrecht volgen, op de eerstvolgende rotonde de richting Amsterdam en Soest, vóór de spoorwegovergang links;
  uit de richting Amsterdam: via Soest richting Amersfoort, voorbij dierentuin Amersfoort over de spoorwegovergang direct rechtsaf.

Dagindeling ledenvergadering

10.00 uur	Opening, start ruilbeurs.
12.30 uur	'Lopende' lunch.
13.30 uur	Jaarlijkse algemene ledenvergadering.
15.00 uur	Lezing van de heer A. F. Lancker met als titel: 'Een blik op onze overzeese versterkingswerken'.
16.30 uur	Vermoedelijk tijdstip van sluiting.

Agenda jaarlijkse algemene ledenvergadering

1. Opening.
2. Notulen van de vorige algemene ledenvergadering (zie 'Mars et Historia' 12e jaargang nr. 6, p. 185-188).
3. Financieel verslag van de penningmeester (zie elders in dit nummer).
4. Verslag kascommissie 1978-1979.
5. Benoeming kascommissie 1979-1980.
6. Jaarverslag van de secretaris.
7. Bestuursmutaties.
8. Rondvraag.
9. Sluiting.

FINANCIEEL VERSLAG 1978

1. KASREKENING

Saldo	ƒ	2.405,36	Mars et Historia 1977	ƒ	888,54
Contributie 1978	"	6.619,46	Verzendkosten 1977	"	145,79
Contributie 1979	"	230,--	Portokosten 1977	"	150,--
Rente	"	55,65	Bestuurskosten 1977	"	215,50
Advertentie 1977	"	50,--	Bureelbehoeften 1977	"	267,25
Advertentie 1978	"	340,--	Abonnementen 1977	"	125,--
Baten verkoop 1977	"	40,--	Mars et Historia	"	5.178,60
Baten verkoop 1978	"	1.431,12	Verzendkosten	"	513,52
			Portokosten	"	469,47
			Bestuurskosten	"	353,95
			Saldo: bank ƒ 1.835,71		
			giro " 1.028,26		
TOTAAL	ƒ	11.171,59	TOTAAL	ƒ	11.171,59

2. SPAARREKENING

Saldo	ƒ 9.683,45		
Rente	" 539,19		
Gift	" 1.000,--	Saldo	ƒ 11.222,64
TOTAAL	ƒ 11.222,64	TOTAAL	ƒ 11.222,64

3. BATEN EN LASTEN

Contributie	ƒ 9.134,46	Mars et Historia	ƒ 7.778,60
Rente	" 594,84	Verzendkosten	" 773,52
Gift	" 1.000,--	Portokosten	" 568,07
Advertentie	" 340,--	Bestuurskosten	" 353,95
Baten verkoop enz.	" 1.120,75	Afschrijving vordering 'Arsenaal'	" 884,31
		VOORDELIG SALDO	" 1.831,60
TOTAAL	ƒ 12.190,05	TOTAAL	ƒ 12.190,05

4. BALANS PER 31/12/1978

Saldo	ƒ 14.086,61	Te betalen:	
Waarde voorraad dassen	" 800,--	Mars et Historia	ƒ 2.600,--
Te ontvangen:		Verzendkosten	" 260,--
uit verkoop	" 23,50	Portokosten	" 98,60
		Nota excursie Rotterdam	" 183,87
		Vooruitbet. contributie 1979	" 230,--
		KAPITAAL ƒ 9.706,04	
		" 1.831,60	
			" 11.537,64
	ƒ 14.910,11		ƒ 14.910,11

11e opgave van wijzigingen op de ledenlijst 1977

Nieuwe leden:

450	D. J. Zwiep	Jupiter 6 1115 TK Duivendrecht	2, 3, 4, 5, 11, 13, 17, 20.	X
451	M. E. Jansen	Liendertsedreef 32 3815 AC Amersfoort	3 (helmen v. a. W. O. I.), 4, 5.	X
452	L. M. H. Janssens	Gertrudisstraat 30 4834 VE Breda	3, 4, 5.	

Adreswijzigingen:

22	C. van Ekeris	Postbus 32528 2503 AE 's-Gravenhage
428	H. M. Fransen	Daendelsstraat 37 2595 XT 's-Gravenhage
57	F. J. van Lier	Kromwater 56 2715 AL Zoetermeer

Opgezegd:

273	P. J. Hasenbos	Julianastraat 33 5616 AH Eindhoven.

Najaarsexcursie naar Muiden en Naarden op zaterdag 20 oktober a. s..

Programma:

10. 15 uur	Vertrek van de bus van het station Naarden-Bussum naar het Muiderslot.
10. 35 uur	Aankomst bij het Muiderslot. Rondleiding.
uur	Vertrek naar het torenfort te Muiden.
uur	Aankomst bij het torenfort, bezichtiging.
12. 30 uur	Lunch in café Ronduit te Naarden.
14. 00 uur	Bezichtiging van Naarden, met name de Hervormde Kerk, de vesting en het Vestingmuseum.
16. 00 uur	Einde van de excursie, vertrek naar het station.

De kosten voor deelname aan deze excursie bedragen ƒ 30,-- per persoon. Belangstellenden dienen zich vóór 1 oktober a. s. middels het inschrijfformulier op te geven bij de heer J. C. Hopperus Buma en de kosten per giro of per bank over te maken aan de penningmeester van 'Mars et Historia' te Houten (giro 29 40 790, bankrekening 65 82 12 125 van de Nederlandse Middenstandsbank te Houten). Degenen die met eigen vervoer naar het Muiderslot komen dienen daar om 10.30 uur aanwezig te zijn.

VERENIGINGSARTIKELEN

VERENIGINGSDAS

Blauwe stropdas met het embleem van de vereniging tussen twee smalle oranje strepen.
Prijs ƒ 12,50.

JUBILEUMNUMMER 'MARS ET HISTORIA' 1976

Het jubileumnummer, uitgegeven ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de vereniging, telt 134 pagina's en is naast vele tekeningen en foto's geillustreerd met een gekleurde plaat van de uniformen van de Surinaamsche Schutterij van Paramaribo uit het boekwerk van J. F. Teupken (1826). Zonder de overige artikelen tekort te willen doen kunnen uit de gevarieerde inhoud genoemd worden: 'Uniformen van het Legioen De Maillebois 1785-1786', 'De oudste onderscheidingen van het Koninkrijk der Nederlanden 1813-1815', 'Nederlandse parachutistenemblemen van 1941 tot heden', 'Muziek voor Nederlandse militaire kapellen' en 'Signalen en signaalrijmen van de Koninklijke Landmacht'.
Prijs ƒ 5,--.

UNIFORMKAARTEN

Een serie van acht zwart-wit uniformkaarten van infanterie, cavalerie e en artillerie van het Koninkrijk Holland omstreeks 1808, naar anonieme aquarellen uit deze periode. Met behulp van de bijgeleverde uniformbeschrijving kunnen deze kaarten ingekleurd worden.
Prijs ƒ 1,-- per serie.

OUDE NUMMERS 'MARS ET HISTORIA'

Van de oude jaargangen van 'Mars et Historia' is nog een aantal nummers voorradig. In deze nummers staan ondermeer wetenswaardige artikelen van de studieafdeling MILITAIRE EMBLEMEN

(o. a. emblemen uit de 'Indië-periode', Nederlandse baretemblemen, de Nederlandse mouwleeuw, emblemen voor funktie en geoefendheid) en van de studieafdeling UNIFORMKUNDE (o. a. uniformen van infanterie en cavalerie van het Koninkrijk der Nederlanden).
Prijs ƒ 1,-- per nummer.

BESTELLING

Bovenstaande artikelen kunnen worden besteld bij de penningmeester: J. A. Bom, Spelt-Oord 14, 3991 XH HOUTEN. Verzendkosten worden afzonderlijk in rekening gebracht.

J. A. B.

VERSLAG VOORJAARSEXCURSIE RHENEN (12 MEI 1979).

Ook deze keer had een groot aantal belangstellenden zich opgegeven voor een excursie van onze vereniging.
Na de ontvangst in het oude stadhuis van Rhenen gaf burgemeester T. T. M. H. Bijleveld een uiteenzetting over de geschiedenis van zijn gemeente. De organisator van de excursie, de heer J. C. Hupperus Buma, hield daarna een inleiding over het ontstaan en de ontwikkeling van de Grebbelinie.
Vervolgens begaf het gezelschap zich naar de Cunerakerk, waar de koster de deelnemers rondleidde langs de diverse bezienswaardigheden in dit fraaie godshuis.
Na een wandeling langs enkele restanten van de oude omwalling kregen we in hotel-restaurant 'De Grebbeberg' een voortreffelijke lunch aangeboden. 's-Middags maakten we te voet een prachtige tocht over het zuidelijke gedeelte van de Grebbeberg, waarbij de excursieleider op diverse punten uitleg gaf over de geschutsopstellingen, verdedigingslijnen, versterkingen e. d., zoals deze daar lagen in mei 1940.
In aansluiting hierop brachten we een bezoek aan de militaire begraafplaats, waar we onder meer degenen herdachten die negenendertig jaar tevoren in deze omgeving het leven lieten in de strijd tegen de Duitse invasietroepen.
Tot slot bekeken we vanaf de snelweg Arnhem-Utrecht nabij de Emmikhuizerberg een deel van de Grebbelinie.
Hiermee kwam een eind aan een zeer geslaagde excursie.
Onze dank gaat uit naar de heer Hopperus Buma vanwege de goede organisatie en de uitstekende leiding.

J. v. H.

MILITARIADE door F.J. van Lier.

zijnde voor onze leden mogelijk wetenswaardige zaken, voorhen uit vele bronnen vergaard.

1. Binnenkort gaat verschijnen, de 'Histoire de la Gendarmerie' in twee delen.
   Deel I verhaalt de geschiedenis van de gendarmerie vanaf de oorsprong tot 1914, deel II die van 1914 tot in onze dagen. De delen zijn zeer luxe van uitvoering en verrijkt met honderden illustraties in zwart-wit en kleuren.
   Deze Belgische uitgave geschiedt op initiatief van het commando van de Rijkswacht.
   De prijs bij voorintekening bedraagt 4400 Bfr.
   De eerste 3000 inschrijvers ontvangen gratis vier kleurenplaten ontleend aan deel I.
   Inschrijving kan geschieden bij: Ghesquire & Partners, Avenue des Scarabées 5, 1050-Brussel, België onder gelijktijdige giro-overschrijving van 4400 Bfr. op rekeningnummer 191/0278952/43 van 'Crédit Général'.

2. Op deze plaats zij reeds gewezen op het boek 'Grenadiers en Jagers in Nederland 1599-1829-1979', dat dit najaar zal verschijnen bij de Staatsuitgeverij.
   Dit werk, dat de geschiedenis van de beide garderegimenten bevat, is samengesteld door de Sectie Krijgsgeschiedenis van de Landmachtstaf. Meer gegevens vindt u in de boekaankondiging elders in dit blad.

3. Wederom ontvingen wij een jaarboek van deze stichting. Ook deze keer is het weer keurig verzorgd met heldere illustraties, overzichtelijke indeling en keurige typografie. Het verslag geeft een overzicht van de werkzaamheden van de stichting over het jaar 1978 en bevat daarnaast een aantal zeer lezenswaardige artikelen, waarbij met ere mogen worden genoemd:
   - 'Versterkingskunst in de heraldiek' door ons lid ir. Ch. C. van der Vlis,
   - 'De koffers op fort Pampus' door dr. J. Belonje,
   - 'De Oostbatterij in Den Helder' door G. Gerrits en
   - 'Natuurbehoud op vestingwerken in de provincie Utrecht' door drs. A. Littel.

4. De heer dr. F.E. Beaucour heeft in eigen beheer een boek uitgegeven, bevattende de brieven, documenten, orders etc., die Napoleon tussen 1798 en 1804 schreef vanuit Pont-de Briques en vanuit het Camp de Boulonge.
   Dr. Beaucour is afgestudeerd in geschiedenis en rechten en geldt als expert op het gebied van de Napoleontische geschiedenis. De in het boek opgenomen documenten zijn gedeeltelijk tot op heden ongepubliceerd gebleven, gedeeltelijk ook waren ze tot op heden volledig onbekend. Het boek getuigt van een uitermate zorgvuldig bronnenonderzoek en geeft als het ware van dag tot dag weer wat Napoleon in zijn hoofdkwartier uitvoerde.
   Het boek bevat ongeveer 600 bladzijden tekst en is geïllustreerd.
   De prijs bedraagt 180 Ffr plus porto- en verzendkosten. Het boek is te bestellen bij dr. M.F.E. Beaucour, 12 Rue Pasteur 92300 LEVALLOIS, France.
   Betaling kan geschieden per giro op C.C.P. Paris, No. 13202-36.

5. Ons lid de heer F. W. van Steen maakte mij erop attent dat ook in Duitsland een soort 'De Slegte' bestaat in de vorm van de firma Franz A. Taubert te Bad Harzburg, die maandelijks een catalogus uitgeeft met aanbiedingen uit uitgeversrestanten. Het juiste adres van de firma is: Postfach 128, 3388 Bad Harzburg 1, W-Deutschland. In een van de catalogi stonden de volgende aanbiedingen:
   - Werner Meyer: 'Deutsche Burgen' DM 28,-- (was DM 70.--).
   - Werner Meyer: 'Deutsche Schlösser und Festungen' DM 28.-- (was DM 70.--).
   - Werner Meyer: 'Europas Wehrbau' DM 28.-- (was DM 70.--).

   Ieder deel bevat ± 236 bladzijden, 48 afbeeldingen in kleuren en 210 illustraties. De drie banden kosten bij gelijktijdige bestelling samen DM 75.--.
   Voorts wil ik nog kort vermelden:
   - Courtade/Cadars: 'Geschichte des Films im Dritten Reich', DM 13,80 (was DM 38.--).
   - Fr. Kurowski: 'Der Luftkrieg über Deutschland', DM 19.80 (was DM 36.--)
   - Sir Basil Liddell Hart: 'Geschichte des Zweiten Weltkrieges', DM 29.80 (was DM 78.--).
   - A. Preston: Flotten des Zweiten Weltkrieges', DM 24.80 (was DM 49.--).
   - W. Reid: 'Buch der Waffen' - Von der Steinzeit bis zur Gegenwart', DM 48.-- (was DM 98.--).

6. Onder de titel 'Symbolen uit de opstand in de Nederlanden', verscheen in 'De Nederlandsche Leeuw', maandblad van het 'Koninklijke Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde', september 1978 en volgende een uitvoerig artikel over de vaandels, standaarden, pennoenen- en uniformen van Nederlanders, Schotten, Fransen en Spanjaarden rond 1600 volgens het zogenaamde Manuscript de Gortter, ingeleid en van commentaar voorzien door W. A. van Ham.
   Het artikel is rijkelijk geïllustreerd en is van belang voor allen die belangstelling hebben voor vlaggenkunde en uniformkunde.

7. Nu reeds wil ik onze leden deze tentoonstelling 'Venlo en Blerick 1940-1945' onder de aandacht brengen. Ze wordt georganiseerd ter gelegenheid van de veertigste verjaardag van de inval der Duitsers in ons land en wel in het Goltzius museum, Goltziusstraat 21 te Venlo, van begin mei tot en met half juli 1980.

8. Onze leden (en actieve afdelingscorrespondenten!) C. P. Coenders, C. van Ekeris en B. C. Cats hebben een keurig boekje samengesteld over de Nederlandse mouwenemblemen. De uitgave geschiedde door 'Brabantia Nostra', Vogelenzanglaan 3 te Breda (tel. 076-651837), alwaar het ook te bestellen is. Onze secretaris was zo vriendelijk enige kanttekeningen te plaatsen bij deze uitgave. Ik laat ze hier volgen:
   'Het boek voorziet zeker in een behoefte voor verzamelaars van militaire emblemen, beoefenaars van uniformgeschiedenis en geïnteresseerden in militaire traditie.

Aangezien het geschreven is door deskundige verzamelaars, mag een gedegen werkstuk verwacht worden. Het is daarom jammer dat bij die emblemen die daarvoor in aanmerking komen niet de symbolische achtergrond is vermeld.
Het is toch interessant te weten dat de Expeditionaire Macht de Bewakingsbataljons en 1 Div 7 Dec het Wapen van Batavia voeren en het eerste embleem van II Div uit de kleuren van het wapen van Prins Bernhard bestaat.
Bij het embleem voor de Territoriale Troepen had de nadere toelichting die in de 'instellings-legerorder' is opgenomen vermeld moeten worden. Waarom vier sterren voor Territoriale Troep- en Logistiek Commando? Dit staat ook in de daarop betrekking hebbende legerorder. De overige emblemen spreken voor zich.
In de beschrijvingen komen enige storende fouten voor: op blz. 11, 16, 17 en 19 worden de woorden handvest en zwaardblad gebruikt, terwijl dit gevest en kling moet zijn.
In het Engelse is het gevest 'the hilt' en niet 'the handle' (blz. 11, 16, 17 en 19).
Op blz. 37 worden de juiste benamingen gebruikt. Bij gebruikmaking van de beschrijvingen in de betreffende legerorders en voorschriften had een en ander voorkomen kunnen worden.
Met betrekking tot blz. 5 moet worden aangetekend dat Nederland voor de oorlog wel enige onderdeelsemblemen kende, anders dan letters en cijfers, n. l. Grenadiers, Jagers, Artillerie, (in verschillende soorten), Wielrijders, Eskadrons en Pantserwagens, enz.
Al dan niet nog gebruikte afkortingen worden soms niet verklaard, zoals B. T. voor bewakingstroepen (blz. 16 en 17), SHAPE voor Supreme Headquarters Allied Powers Europe (blz. 26). Ook leken en beginnende verzamelaars moeten het boekje kunnen lezen!
Foto's van een embleem in moeilijke kleurschakeringen komen bij een uitvoering in zwart-wit vaak slecht over (blz. 68 en 76).
Toch is door zijn volledigheid, de nauwkeurige vermelding van de betreffende legerorders en de verzorgde uitvoering dit boek een 'Must' voor allen die zich met dit onderwerp bezig houden. Onze kritiek wil dan ook voor alles een opbouwende zijn, waarvan in een volgende druk - waarvan wij van harte hopen, dat die nodig zal blijken te zijn - wellicht gebruik kan worden gemaakt'.

9. In het 'Zeitschrift für Heereskunde', het wetenschappelijk orgaan van de 'Deutsche Gesellschaft fur Heereskunde e. v. ' van maart/april 1979 staat een zeer lezenswaardig artikel over 'Kriegsflugblatter van de hand van Klaus Kirchner.
Dit artikel gaat nu eens niet over de uit vliegtuigen uitgeworpen vlugschriften in de Tweede Wereldoorlog, doch over de pamfletten, die in de Eerste Wereldoorlog door vliegtuigen, ballons en artilleriegranaten werden verspreid aan of achter het front.
Het is voorzien van enige interessante afbeeldingen.

10. De directeur-conservator van het museum der Koninklijke Marechaussee te Buren berichtte mij, dat er enige wijzigingen in toegangsprijzen etc. zijn gekomen.
Deze luiden nu: volwassenen ƒ 2,50; kinderen t/m 12 jaar ƒ 1,50;
groepen (boven 10 personen) per persoon ƒ 1,50, groepen (kinderen) per persoon ƒ 1,--.
De openingstijden zijn tussen 1 mei en 1 oktober op dinsdag tot en met vrijdag van 10.00 - 12.00 uur en van 14.00 tot 16.00 uur; op zaterdagen, zon- en feestdagen van 13.30 - 17.00 uur. Op maandag gesloten.
Het museum is gevestigd aan de Weeshuiswal 9 te Buren(Gld.) - telefoon 03447-1256.

STUDIE-AFDELING MILITAIRE EMBLEMEN door B. C. Cats.

OVERZICHT SCHIETPRIJZEN EN SCHERPSCHUTTERSONDERSCHEIDINGEN BIJ DE K. L.

(deelII).

Door de invoering van het percussie- of slaggeweer in 1842 nam de schietkracht in het leger aanmerkelijk toe. Het schijfschieten werd meer beoefend en er werden jaarlijkse schietwedstrijden georganiseerd, waarvoor de legerleiding zogenaamde schietprijzen beschikbaar stelde. In het schietreglement van 1855 worden deze voor het eerst met name genoemd, te weten:

- zilveren ruimnaald in zgn. ruimnaaldplaat;
- zilveren leeuwenkop (bij de Jagers een zilveren hoorn);
- zilveren kroon.

Deze prijzen, die reeds in 1843 zijn ingevoerd, werden door de rechthebbenden bevestigd op de lederen bandoliers, die toendertijd kruislings over de borst werden gedragen.
Toen dit type ledergoed in 1859 verviel werd bepaald dat de schietprijzen met behulp van trensjes op de tuniek zouden worden bevestigd.
In 1864 werden de hier genoemde schietprijzen ingetrokken. Inmiddels was het de gewoonte geworden bij korpswedstrijden zogenaamde prijspenningen uit te reiken, terwijl ook een zilveren horloge als schietprijs werd uitgereikt.
Daarnaast werd in 1843 een 'Ereprijs voor tirailleurs' ingesteld. Het onderscheidingsteken bestond uit twee kruislings over elkaar liggende geweren, gedekt door een koninklijke kroon en in verguld metaal geslagen. Het geheel werd op donkerblauw laken vastgehecht (voor de Jagers op groen) en op de rechter bovenmouw gedragen. In 1858 werd bepaald dat deze ereprijs niet meer van metaal doch van geel kemelsgaren geborduurd zou zijn.
Werd de ereprijs voor de tweede maal uitgereikt, dan werd hij van gouddraad geborduurd.
Volgens het schietreglement van 1868 mocht men, na twee maal de ereprijs behaald te hebben, niet meer meedingen.
Nadat de 'Ereprijs voor tirailleurs' vermoedelijk rond 1875 werd ingetrokken, verscheen in 1902 de 'Koninklijke Eereprijs voor schietwedstrijden', bestaande uit een ronde medaille, groot 28 mm., te dragen aan een oranje lint, breed 25 mm, met aan beide zijden verticale randstrepen in de nationale kleuren.
De medaille vertoont aan de voorzijde de beeltenis van H. M. Koningin Wilhemina naar links gewend, met het omschrift: 'WILHELMINA KONINGIN DER NEDERLANDEN'.
Aan de keerzijde de Nederlandse maagd, houdend in haar linkerhand de in brede plooien uithangende nationale vlag met oranje wimpel en in haar rechterhand een lauwerkrans boven een rot geweren, waaraan een koppel met patroontas hangt. De vrouwenfiguur draagt op de borst een pijlbundel. De achtergrond wordt ingenomen door de voorstelling van enige schietbanen. Het omschrift luidt: 'EEREPRIJS VOOR SCHIETWEDSTRIJDEN'.
De medailles werden geslagen bij 's Rijks Munt in de soorten goud, verguld zilver en zilver.
Bij de medaille werd een gesp ingesteld te dragen op het lint in het metaal van de schietprijs.
Op de gesp de afbeelding van een schild, gedekt door een koninklijke kroon.
Eik- en lauwertakken omsluiten aan weerszijden het schild. In het schild stond gegraveerd: 'ALLEN WEERBAAR'. De grootste afmeting was 26 mm.

De gesp werd ingesteld: 'overwegende, dat het wenschelijk is de onder de bevolking toenemende zin tot vrijwillige beoefening van het schieten met handvuurwapenen aan te moedigen, ook wijl zoodoende kan worden bevorderd, dat zij die behooren tot een der onderdeelen van de levende strijdkrachten, doch niet onder de wapenen zijn, gelegenheid vinden hunne schietvaardigheid te onderhouden of te verhoogen'.
De Koninklijke ereprijs alsmede de gesp zijn in 1926 vervallen verklaard.
In 1872 was het achterlaadgeweer, voorzien van trekken en velden, in gebruik genomen, waarmee niet alleen sneller doch ook precieser (scherper) kon worden geschoten.
Meer aandacht werd besteed aan schietproeven met een opklimmende moeilijkheidsfactor.
Geweerschutters 1e klasse konden vervolgens deelnemen aan de proef voor SCHERPSCHUTTER.
Zij die aan de eis voldeden, ontvingen de zogenaamde scherpschutterschevron, vermoedelijk rond 1875 vervangen door de scherpschuttersster, te dragen op de linker bovenmouw.
De vijfpuntige ster had een afmeting van ± 3 cm en was vervaardigd van scharlaken rode wol, voor onderofficieren van goud- cq zilverdraad.

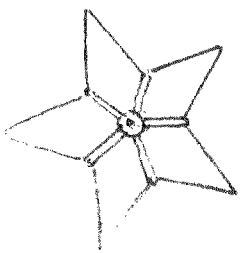

Het onderscheidingsteken kon niet door officieren worden gedragen.
Aan het brevet voor scherpschutter was een kleine verhoging van de gage verbonden, terwijl de proef jaarlijks opnieuw moest worden afgelegd.
Bij het alsdan niet voldoen werd het brevet ingetrokken en moest het onderscheidingsteken worden verwijderd.

In 1910 werd de scherpschuttersproef uitgebreid en bij KB van 25 januari een ereteken ingesteld voor SCHERPSCHUTTER 1e KLASSE. Het bestond uit een medaille van rechthoekige vorm met afgesneden hoeken, waarop twee gekruiste geweren, onder een door een koninklijke kroon gedekte W, een en ander tegen een achtergrond, gevormd door een schoolschijf in een krans van eikeloof, terwijl een bliksemstraal het midden van de schijf treft. De verbinding van de medaille met de ring stelt een gevulde patroonhouder voor. De keerzijde is glad. De medaille is vervaardigd van zogenaamde Berlijns zilver, heeft een afmeting van 35 bij 28 mm en werd gedragen aan een Nassaus blauw lint ter breedte van 38 mm.

De reeds gebreveteerde scherpschutters (ster) werden hierdoor scherpschutter 2e klasse.
De medaille voor scherpschutter 1e klasse heeft slechts kort bestaan.
In het kader van de grote bezuinigingen der twintiger jaren werd het ereteken bij KB nr. 52 van 29 oktober 1927 ingetrokken. Een nieuw onderscheidingsteken voor scherpschutters 1e klasse werd ingevoerd namelijk de reeds bekende rode, vijfpuntige ster, geplaatst in een krans van oranjetakken. Het geheel eveneens geborduurd van scharlaken rode wol, dan wel in goud- of zilverdraad voor onderofficieren.

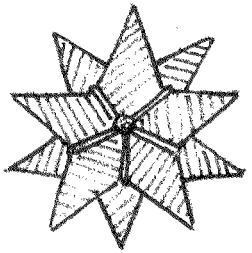

Ook dit onderscheidingsteken bleek in de dertiger jaren te duur. Het werd in 1933 vervangen door een tienpuntige ster, of - zo men wil - twee vijfpuntige sterren op elkaar geplaatst. Tot de capitulatie van het Nederlandse leger in mei 1940 bleef dit het gangbare onderscheidingsteken voor scherpschutter 1e klasse.

Bij de Bijzondere Vrijwillige Landstorm, het vooroorlogse instituut vergelijkbaar met de huidige Nationale Reserve, werd veel aandacht besteed aan schietoefeningen.
Al naar de resultaten bij het schieten bereikt kon men bevorderd worden van schutter 2e klasse tot schutter 1e klasse en vervolgens tot scherpschutter. De laatste ontvingen een fraai getekend brevet, doch geen onderscheidingsteken.

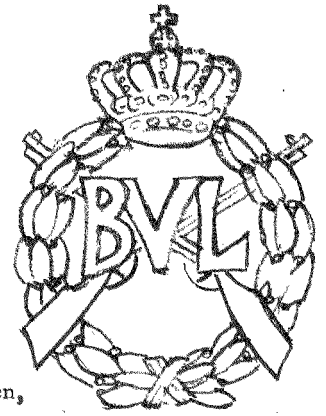

In 1930 stelde de BVL de koningschutter in.
Om het tot deze graad van schietvaardigheid te brengen moest men met 20 schoten 190 punten behalen, waarbij 10 de waardering van het hoogste schot was.

De koningschutter ontving een brevet en een zilveren ereteken, bestaande uit een lauwerkrans gedekt door een koninklijke kroon. Over de krans twee gekruiste geweren;
op het kruispunt de vergulde letters BVL.
Het geheel bevestigd op oranjekleurig laken.

N.B.
In dit overzicht zijn de schietprijzen van het voormalige Koninklijk Nederlands-Indisch Leger niet opgenomen.

Bronnen: - 'Boekwerk Uniformen' 1934;
- Bax, 'Ridderorden, etc'
- 'Als 't moet', de BVL.

STUDIE-AFDELING MILITAIRE EN CIVIELE MINIATUURFIGUREN

door A.J. Weekenstroo.

1. Wollner' - figuren

Het is verheugend U te kunnen mededelen, dat de firma JOSEF KOBER, Spielwaren, Graben 14-15 te Wien, momenteel weer de beroemde vooroorlogse 'Wollner'-figuren kan leveren. Het betreft voornamelijk een collectie militaire en civiele figuren uit de jaren vóór de Eerste Wereldoorlog. De figuurtjes zijn verkrijgbaar in grösse I (halfrond) 2 cm, grösse II (halfrond) 3 cm, grösse IV (rond) 5,5 cm, grösse VI (rond) 7 cm.
Men kan een keuze maken uit diverse regimenten van het Oostenrijks-Hongaarse leger uit die jaren zoals:
Infanterie(mars): Deutschmeister, Bosniaken, Kaiserschützen, Kaiserjäger, Arcieren Leibgarde en Sanität.
Muziek: Deutschmeister, Bosniaken, Kaiserjäger.
Kavalerie (draf, afneembare ruiters): Generalstab, Husaren, Ulanen, Dragoner, Ungarische Garde, Artillerie, Reitereskadron.

Bijzonder interessant is de collectie voertuigen (plastisch), zoals Kaiserwagen, Train, Ponton, Feldküche, Feldschmiede, Sanitätwagen, Feldpost, Geschutzzug, Czikoswagen, Fiaker en Kutsche.
De voertuigen in Grösse II kunnen zeer goed gebruikt worden in combinatie met de platte 3-cm-figuren.
De figuurtjes worden geleverd in doosjes met het opschrift 'Alte Zinnfiguren aus Wien' (ruiters 6, 'voeters' 12 per doosje).
De serie civiele figuren omvat o.a. het Praterkorso en het Pratercafé.
Josef Kober levert deze prachtige en goed beschilderde figuren op aanvraag.
Twijfelt u nog? Ik heb de collectie vrijwel compleet in mijn verzameling en nodig u uit, deze pronkstukjes van vooroorlogse vormgeving eens te komen bekijken.

2. Gietvormen

Van de Handelsonderneming b.v. EDOR, Nijverheidsweg 8, postbus 85, 3770 AB, Barneveld, ontving ik de catalogus van de 'Westfälische Zinnfiguren Manufaktur' met afbeeldingen van 24 rubbergietvormen voor het gieten van tinnen figuren.
Het betreft halfronde figuren ('voeters' 4,5 cm, ruiters 5,5 cm), die een copie zijn van de bekende vooroorlogse figuren uit metaalvormen.
Het assortiment is veelzijdig en omvat Duitse en Franse figuren uit de periode 1813-1915, zoals grenadiers, uhlanen, dragonders, huzaren, machinegeweren met bediening en een compleet Duits muziekkorps te voet.
Voor verzamelaars en restaurateurs is het interessant om te weten, dat er bovendien een aparte paarden en ruitervorm (met 5 verschillende hoofddeksels) verkrijgbaar zijn.
Zelf heb ik diverse antieke figuren van ver vóór de oorlog met de afgietsels van deze vormen kunnen restaureren. De kwaliteit van de vormen en de afgietsels is erg goed.
Een speciaal systeem van ontluchtingskanalen zorgt ervoor dat de figuren goed uit de vormen komen.

Belangrijk is, dat het rubber van de vorm bij gebruik van oververhit lood niet verbrandt, hetgeen bij andere produkten nogal eens voorkomt.
Na uitgebreide proeven, ook met vele andere merken (die ik reeds eerder in ons orgaan besprak),ben ik tot de conclusie gekomen dat deze veelzijdige serie zeker de moeite waard is om in uw collectie opgenomen te worden.
Jammer is, dat vrijwel geen enkele zaak deze vormen voorhanden heeft.
U kunt ze bestellen bij uw leverancier of informatie inwinnen bij bovengenoemde importeur (Hr. Dellevoet), die u gaarne zal inlichten over verkoopadressen.
De winkelprijs van de vormen bedraagt *f* 12, 50.

STUDIE-AFDELING MILITAIRE MUZIEK

door mr. R. A. Schimmel.

De regimenten Garde-Grenadiers en Garde-Jagers, alsmede de Koninklijke Militaire Kapel bestaan 150 jaar, wat aanleiding heeft gegeven tot drie grammofoonplaten.
De eerste op Dragon GJ 1829 (!), een productie van Jhr. Mr. J. G. Reuchlin te Dreumel, giro 374227, prijs *f* 21, 50 (en, als u deze bestelt bij laatstgenoemde, de port- en incassokosten verschuldigd bij aflevering door de P. T. T.). Titel: 'De Garde'.
Een uitstekende LP, waarop naast de onvermijdelijke Grenadiersmars van Dunkler: Jubileum Marsch van Völlmar, die in 1879 de leiding van de K. M. K. had; Sturm Marsch Galop van de Duitser Bilse; Granaat en Hoorn, geschreven ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan; De Garde, een mars van Dr. Walther Boer; Leve het Regiment Grenadiers, van de vroegere dirigent Bouwman; K. M. K. -Mars van A. Bosch, een vroeger lid van de Kapel; Garnison de la Haye,een stuk van de eerste kapelmeester Dunkler Sr. met marsen van Jagers, Artillerie, Dragonders, Schutters en de Taptoe; Vaillance Militaire van J. Ascher; Garde Grenadiers van de Duitser R. Eilenberg, door deze opgedragen aan 1. Garde-Grenadier-Regiment te Potsdam; De Garde defileert, een mars uit de pen van A. C. van Leeuwen, die ondanks zijn hoge leeftijd nog steeds componeert; Onder het oog des Konings, een plechtige (inspectie-) mars van oud-Directeur Posthumus; Home Town van oud-Directeur Van Yperen; en tot slot 150 jaar K. M. K. een moderne mars van K. Mark.
Een ten zeerste aanbevolen plaat met muziek gespeeld door de K. M. K.
De tweede plaat, geheten 'K. M. K. 150 jaar', met als ondertitel 'Les délices du bois de la Haye' op GIP 66. 003 (een label van Dureco) is van een ander genre.
De marsen daarop zijn Grenadiersmars en K. M. K. -mars (zie boven), maar de rest is gevuld met enerzijds composities voor harmonieorkest van Van Yperen (Hollandse Rhapsodie), de Belgische componist Moerenhout (Fete populaire uit 2e Suite d'Orchestre) en Tarantella (A. Bosch); op de andere kant populaire stukken van Mancini, Gould, Nestico en Duke Ellington. Deze plaat, gebaseerd op de vroegere concerten in de 'tent'in het Haagse Bos, zal zeker in de handel zijn.
Ook op deze plaat wordt de muziek ten gehore gebracht door de K. M. K.

Tenslotte zal nog, zo werd mij verzekerd, ter gelegenheid van de tentoonstelling 150 jaar Grenadiers en Jagers in de Rolzaal te Den Haag een plaatje verkrijgbaar zijn met Nederlandse infanteriesignalen, waarop ook het Jachthoornkorps van de Garde Jagers te horen is.
En dan zal begin september, bij de feestelijkheden van het honderdvijftigjarig bestaan van het K. I. M. in Den Helder, een plaat met marinemuziek worden uitgebracht door Jhr. Mr. Reuchlin.

OPENING VAN HET MUSEUMSCHIP BUFFEL

door J. R. Verbeek.

In september zal Rotterdam een maritieme attractie rijker worden in de vorm van het museumschip Buffel.
De in de Leuvehaven liggende Buffel is een der oudst bewaard gebleven schepen van de Koninklijke Marine [1].
In 1867 werd het als ramtorenschip der tweede klasse, bestemd voor de kustverdediging, gebouwd bij de Schotse Firma Robert Napier & Sons te Glasgow.
De bewapening van het ruim 62 meter lange vaartuig bestond onder andere uit twee getrokken voorlaadkanons van 23 cm, welke waren opgesteld in een draaibare, gepantserde toren. De voorsteven was voorzien van een onder water uitstekende punt, welke gebruikt kon worden als ram.
Beide aspecten waren terug te vinden in de type-aanduiding van ramtorenschip [2].
Het gehele schip was voorzien van een smeedijzeren gordelpantser van 7. 6 - 15. 2 cm dikte, bevestigd tegen een teakhouten ruggesteun van 26 cm dikte.
Twee machines met elk twee cylinders met een gezamenlijk vermogen van 2000 ipk dreven twee schroeven aan.
De Buffel was hierdoor zeer wendbaar en kon een maximum snelheid halen van 12 mijl per uur.
Als exponent van een revolutionaire ontwikkeling van de techniek in de tweede helft van de 19e eeuw raakte de Buffel door de verdere voortschrijding van diezelfde techniek spoedig als oorlogsschip totaal verouderd.
Een 'mid-life' modernisation' in 1887/8, die onder andere een verwapening met 28 cm achterlaadgeschut en pantsering met compoundplaten [3] inhield, gevolgd door een algehele herstelling van de machines in 1892, kon daar weinig meer aan veranderen, zodat het schip in 1894 van de sterkte van defensieschepen werd afgevoerd.
In 1896 vond de eerste grote verbouwing plaats, namelijk tot logementschip voor matrozen en jongens. Bij deze gelegenheid werden de stoomketels, de voortstuwingsinstallatie en het pantser verkocht voor de sloop.
Na 24 jaar dienst als logementschip werd de Buffel in 1920 zeer omvangrijk verbouwd en ingericht als wachtschip.

De laatste (sleep)vaart van het logementschip Buffel, 1975.

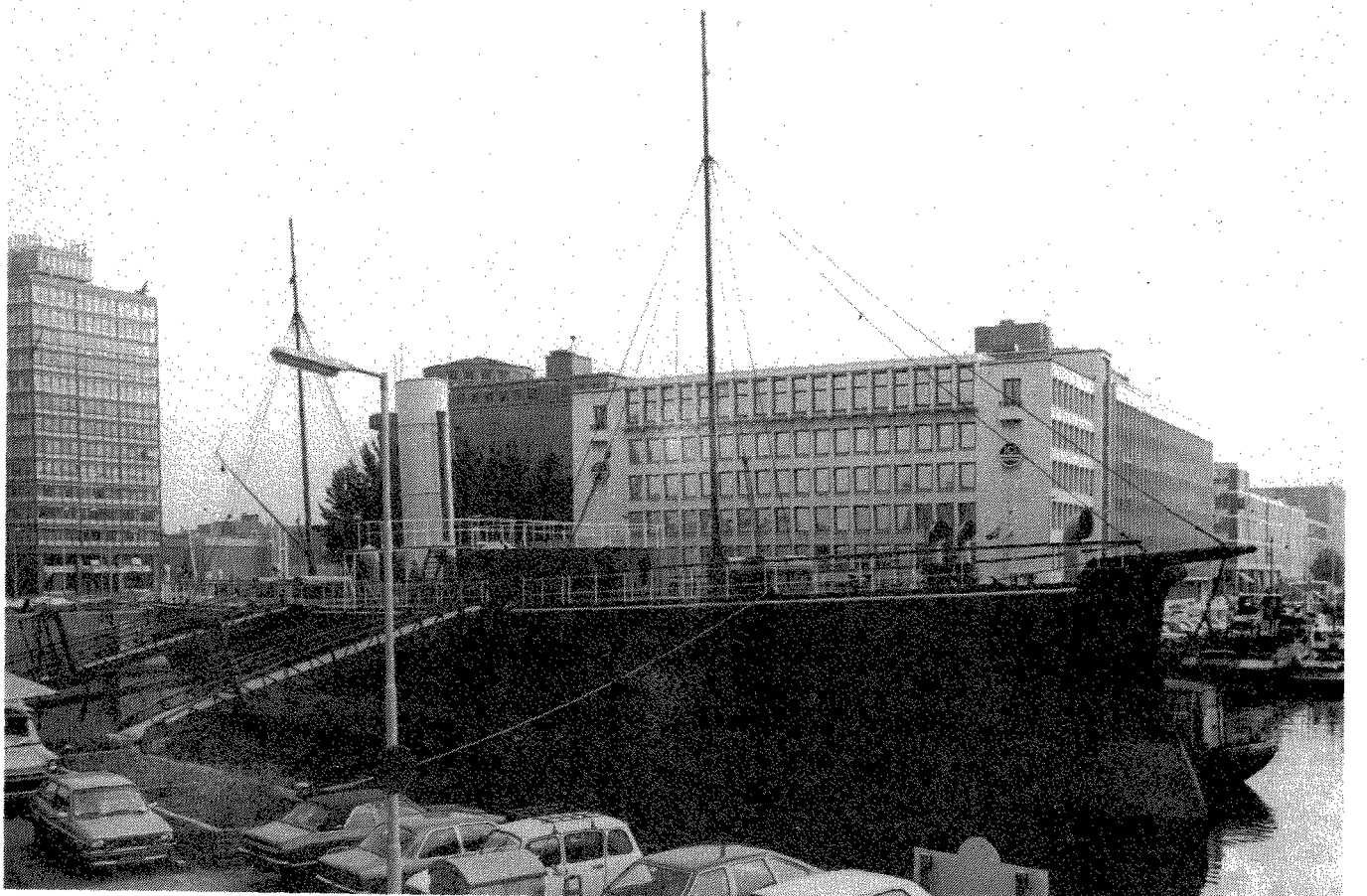

Het museumschip Buffel in de Leuvehaven, Rotterdam.

Bij deze verbouwing werd de oorspronkelijke indeling van het schip geheel uitgebroken.
Tot 1973 deed het op diverse locaties dienst als wacht- en logementschip, waarna het door de Koninklijke Marine uit dienst werd gesteld.
Inmiddels was de 'Commissie tot behoud van Hr. Ms. Buffel' er in geslaagd de Gemeente Rotterdam te interesseren voor dit vaartuig.
De restauratie c. q. verbouwing tot museumschip geschiedde in een aantal te onderscheiden fasen. De eerste fase betrof al wat noodzakelijk geacht werd voor de externe conservering en restauratie. De kapconstructie werd gesloopt en het dekaanzicht werd hersteld in de staat van 1868. Hiertoe werden onder andere een dummy schoorsteen, pilothouse en toren geplaatst, alsmede een brug en twee masten.
Voor de verdere uitrusting, als sloepen en dergelijke, ontbraken (en ontbreken) vooralsnog de financiële middelen.
In de loop van 1976 werd deze fase afgerond, waarna de Buffel in oktober naar zijn huidige ligplaats in de Leuvehaven werd gesleept.
De tweede fase van het project bestond in de afwerking van het interieur van het museumschip. Deze werkzaamheden omvatten op het kuildek onder andere de restauratie en inrichting van het verblijf van de commandant, de longroom en een aantal stijlhutten. Hier werd er naar gestreefd de situatie van 1868 te benaderen.
In het voorschip bleef de wasplaats van de logementsperiode gehandhaafd, om een beeld te geven van de functie van de Buffel als logementschip. De vroegere torenruimte werd ingericht met een modern geoutilleerd restaurant/coffeeshop en een aantal bakstafels ten gerieve van de bezoekers.
Reconstructie van het tussendek bleek door het ontbreken van tekeningen etc. niet haalbaar, zodat in een vroeg stadium besloten werd deze ruimte grotendeels te gebruiken voor een expositie, waarvoor onder andere electrisch aangedreven machines (een Lenz kleppenmachine en een triple expansie stoommachine) werden geplaatst om een beeld te geven van stoomvoortstuwing.
Kortom, dit museumschip is in al zijn aspecten uw bezoek ten volle waard.
Het is echter duidelijk dat de opengestelde Buffel nog niet klaar is; mede met Uw steun als donateur van de Stichting 'Vrienden van de Buffel', kan het beetje bij beetje in de meest oorspronkelijke staat terug gebracht worden.
De doelstelling van de Stichting 'Vrienden van de Buffel' is het verlenen van financiële steun voor de instandhouding, inrichting en ter bezichtigingstelling van het museumschip.
U kunt zich als donateur van de Stichting 'Vrienden van de Buffel' opgeven bij de Dienst Gemeentelijke Musea, Antwoordnummer 2277, Rotterdam.

Noten

-1) Het in 1867 in Frankrijk gebouwde ramtorenschip der tweede klasse Schorpioen is eveneens door de Koninklijke Marine gebruikt als wacht- en logementschip.
Op dit moment ziet het er naar uit dat dat schip binnen niet al te lange tijd gesloopt zal worden.
-2) In 1893 werd het ramtorenschip als pantserschip geclassificeerd.
-3) Dit zijn smeedijzeren pantserplaten met een stalen oppervlak, die de gunstige eigenschappen als taai - en hardheid van beide metalen in zich verenigden.

a) Overzicht geschiedenis van de Buffel.

- S. de H. De eerste Nederlandsche pantserschepen, art. in Ons Zeewezen jg 1931, blz. 382 t/m 387, 'De Ramschepen'.

- Jaarboek der Koninklijke Marine, 1968, blz. 355 t/m 362.

- Lap, B.C.W., Ramtorenschip 2e klasse Buffel 1868, art. in Mededelingen van de Nederlandse Vereniging ter beoefening van de zeegeschiedenis No. 29 (1974), blz 28 t/m 35.

- Vermeulen, A.J. De schepen van de Koninklijke Marine en die der Gouvernements-marine 1814-1962, 's-Gravenhage 1969, blz. 90, 91.

b. Algemene gegevens en beschrijving van de Buffel.

- Het gepantserde ramschip Buffel en de monitor Tijger, art. in Jason, magazijn voor de zeeman, machinist en industrieel, Rotterdam 1869, blz. 28, 29.

- Zr. Ms. Ramschip Buffel, art. in Eigen Haard, jaargang 1887, blz. 611, 612.

c. Oordeel van de deskundige tijdgenoot over de Buffel.

- De nieuwe gepantserde schepen onzer marine, art. in: De Gids, jaargang 1868, blz. 96 t/m 120 en 346 t/m 382.

- Von Motz, Bijdrage tot de kennis van ons zeewezen, ingezonden stuk verschenen in: de Nieuwe Militaire Spectator, jaargang 1869, blz. 281 t/m 289.

d. De 'mid-life modernisation' van de Buffel.

- Jaarboekje van het Departement van Marine 1887-1888, blz. 20 en 36 t/m 38.

- Idem, 1888-1889, blz. 35 en 38.

- Idem, 1889-1890, blz. 23 en 32.

- Marineblad 1888-1889, blz. 199.

e. Buffel als operationeel oorlogsschip.

- Manoeuvres van zee- en landmacht in 1888, art. in Marineblad, jaargang 1888-1889, blz. 154 t/m 159.

f. Buffel als logementschip

- G.F., De opleiding van matrozen en jongens aan boord van Hr. Ms. Buffel, art. in: Eigen Haard, jaargang 1898, blz. 634 t/m 638 en 645 t/m 648.

- Berkhout, P.R. een vreemde eend in de Amsterdamse bijt, art. in: Ons Amsterdam, jaargang 1963, blz. 232, 233.

g. De uit dienst stelling van de Buffel.

- Jaarboek der Koninklijke Marine, 1973, blz. 372, blz. 373.

h. De Buffel als museumschip

- Meyer, J., Ramtorenschip 'De Buffel'. Hoogbejaarde oorlogsbodem wordt stoomvaartmuseum in Rotterdam, art. in: Rotterdam, deel 12 (1974) No. 1, blz. 12 t/m 14.

INLICHTINGEN GEVRAAGD OVER VRIJWILLIGERSKORPSEN

Vóór de Eerste Wereldoorlog, hoofdzakelijk in het tijdvak 1900 - 1914, bestonden er in ons land vrijwilligerskorpsen, meer bekend onder de naam: 'Weerbaarheidskorpsen of Weerbaarheidsverenigingen'.
Deze waren verenigd in de vereniging 'Volksweerbaarheid'.
Bekend is dat in de navolgende plaatsen zulke korpsen aanwezig waren:
Utrecht, Amersfoort, Veenendaal, Apeldoorn, Nijverdal, Zwolle, Weesp, Naarden, Bussum, Hilversum, Driebergen, Almelo, Rotterdam, Nijmegen, Tiel.
Hun uniform was plaatselijk verschillend.
Het doel dat deze korpsen nastreefden was, zoals hun naam al aangeeft, het volk in militaire zin weerbaar te maken, dit met het oogmerk de verhoging van 's lands weerkracht.
Zeker éénmaal, nl. in 1904, is door een aantal van hen een gezamenlijke velddienstoefening gehouden, en wel op de Amersfoortse heide.
In 1906 werd in Apeldoorn opgericht 'Een bond van leden van vrijwillige korpsen in Nederland'.
In 1908 bezat de stad Rotterdam het 'Korps Koninklijke Scherpschutters', onder commando van luitenant-kolonel Van Buren, oud schutterij officier.
Bedacht moet worden dat in genoemde jaren de schutterij nog op bepaalde plaatsen actief was.
In de grote steden was deze in 1907 opgeheven.
In 1913 zien we dat in Tilburg een 'Korps Verkenners' optreedt.
Dit korps, dat niets met de padvinderij van doen had, was militair geuniformeerd.
Het werd opgeleid en geoefend door enige actief dienende officieren en onderofficieren.
In 1916 is er, waarschijnlijk in Amsterdam en Den Haag, het 'Jongelings Weerbaarheidskorps 'Prins Hendrik Garde' '. Dit was een zogenaamde para-militaire vereniging, dat als vooropleiding gold voor de militaire dienst.
Wie van de lezers kan met deze beknopte gegevens inlichtingen verschaffen omtrent genoemde vrijwilligerkorpsen, scherpschutters, 'Korps Verkenners' en de 'Prins Hendrik Garde'?
Bestaat hierover literatuur, tijdschriftartikelen, zijn er foto's - platen - prenten archieven e. d. ?

Inlichtingen hierover worden gaarne ingewacht door:

L. Francke, Croesestraat 49, 3522 AB Utrecht.

BOEKAANKONDIGINGEN

Grenadiers en Jagers in Nederland 1599 - 1829 - 1979.
Samengesteld door de Sectie Krijgsgeschiedenis van de Landmachtstaf.
Uitgave van de Staatsuitgeverij. Prijs: *f* 42,50.

Op 7 juli 1829 besloot koning Willem I tot de oprichting van een 'Afdeeling' Grenadiers' en twee bataljons Jagers, die zouden worden gelegerd in Brussel en Den Haag en zouden dienen 'onder het oog des Konings'.
Hiermee begon honderdvijftig jaar geleden de geschiedenis van het korps Grenadiers en Jagers. Deze roemruchte historie bevat de hoofdmoot van het boek dat in het najaar bij de Staatsuitgeverij zal verschijnen en dat door de Sectie Krijgsgeschiedenis van de Landmachtstaf is samengesteld.
Hierin komen echter niet alleen de gebeurtenissen uit de periode 1829-1979 aan de orde, maar ook de rol die de grenadiers en jagers vervulden in het Staatse leger en in de zogenaamde 'Franse tijd' (1795-1813).
De beschrijving van de tijd na 1829 bevat een verslag van de krijgsverrichtingen tijdens de Belgische Opstand, een uitgebreide schildering van het dagelijkse leven van de Grenadiers en Jagers in het tijdvak 1841-1939, het relaas over hun optreden tijdens de meidagen van 1940 en in de zogenaamde 'Indië-periode' (1945-1950).
Het laatste hoofdstuk is gewijd aan de meest recente historie van de sinds 1948 uit twee aparte garderegimenten bestaande onderdelen en aan de viering van het jubileum.
De laatste bladzijden bevatten de namen van de Grenadiers en Jagers die omkwamen tijdens de Belgische Opstand, de meidagen van 1940, in Indië en in Korea.
In het boek zijn ruim 250 afbeeldingen opgenomen, waarvan twintig in kleur.
Zij geven onder meer een boeiend beeld van de bewapening, kleding en legering van de Koninklijke Landmacht in de afgelopen honderdvijftig jaar.

Het boek is vooraf te bestellen bij de Staatsuitgeverij, Antwoordnummer 125, 2500 VB 's-GRAVENHAGE onder bestelnummer 180-33-00.

Jacob Zwaan,

De mobilasatiemaanden 1939-1940.
Uitgave Van Buijten en Schipperheijn. Prijs *f* 27,50.

De redactie ontving van ons lid de heer A.M. Dellemijn te Amsterdam een krantebericht met daarin een aankondiging van bovenstaand boek.
Het bevat foto's van het Nederlandse leger uit de jaren die voorafgingen aan de Duitse inval, en verder reprodukties van documenten, zoals voorpagina's van oude kranten, bulletins en publikaties uit die periode.
De schrijver van dit krantebericht deelt mee dat de tekst bij al deze afbeeldingen vaak nogal aan de summiere kant is.

Dit hoeft ons inziens voor degene die zich voor genoemde periode interesseert en zelf over voldoende kennis van ons leger in die dagen beschikt, geen beletsel te zijn het boek aan te schaffen.

J. v. H..

Verschenen is de Atjeh-roman:

OPSTAND IN LHONG door Victoria Kaulbach.

Boeiend-tragische roman naar ware gebeurtenissen
opgehaald door Dr. J. J. C. H. van Waardenburg,
tijdens de opstand Controleur samengevat
Onderafdelingen Kota Radja en Lho Nga, Atjeh;
laatstelijk Resident van de Residentie Riouw en Onderhorigheden.

Militairen nemen het gezag in Lhong over van het civiel Bestuur
en het onweer is niet van de lucht.

Met foto's van personen, betrokken bij het dempen van de opstand.

Als een echo uit het verleden is dit verhaal neergeschreven en
een 'koloniale nostalgie' komt naar boven.

Prijs ƒ 17,80 franco huis na overmaking op giro 311 960 3
van Uitg. Centraal Venster, Amsterdam
(vermelden Opstand Lhong) en verkrijgbaar bij de boekhandel.

DE DONDERBUS

Inkoop Verkoop Ruil
antieke Wapens, Orden, Militaria, Uniformen, Uitrustingsstukken, Documentatie Eerste- en Tweede Wereld Oorlog, Aankopen van gehele verzamelingen.

Adres: Sophiakade 5b, Rotterdam 3016.
Geopend vrijdag 19-21 uur, zaterdag 10-18 uur.

Telefoon 010-522297
01862-2338

3274 ZJ Blaaksedijk - NL.

Quidich 'n Rich Militaria
J. F. de Boer, Porcellishof 46
Alkmaar.

Inkoop, verkoop, ruil.
specialiteit:
ridderorden, medailles en onderscheidingstekens van binnenlandse en buitenlandse legers.

Open na telefonische afspraak:

072-121316.